

[Gustav Pedersen.]

den Forskel paa Prisudviklingen, at medens denne under den forrige Krig forløb ret hurtigt, saadan at man lidt efter lidt, jeg vil ikke sige gav los, men i alt Fald i nogen Grad mistede Taget, er der visse Ting, der tyder paa, at man denne Gang, efterhaanden som der bliver gennemført flere Love, og efterhaanden som man faar mere Erfaring, ogsaa faar mere Tag i Priserne. Man ser det bedst, hvis man f. Eks. sammenligner Prisudviklingen fra Juli 1917 til Januar 1918 og den tilsvarende Udvikling fra Juli 1942 til Januar 1943. Fra Juli 1917 til Januar 1918 steg Pristallet fra 155 til 166, altsaa med 11 pCt., men fra Juli 1942 til Januar 1943 var der kun en Stigning paa 3 Points, altsaa en væsentlig lavere Stigning end for den tilsvarende Periode under den forrige Krig. Vi har jo ikke Pristallet for Sommerhalvaaret endnu, men der er i hvert Fald nogen Grund til at tro, at ogsaa den Bevægelse bliver betydelig mindre end Bevægelsen fra Januar 1918 til Juli 1918, hvor der var en Stigning fra 166 til 182. Denne Udvikling, der viser, at der nu er mere Herredømme over Priserne end tidligere, giver os nogen Grund til at sige, at selv om der maaske kan være Tvivl om, hvorvidt det, der er sket indtil dette Øjeblik, er Inflation, er det utvivlsomt, at der er betydelig større Mulighed for at standse en videre Udvikling af Inflationen, end man havde Kræfter til under den forrige Krig.

Der er et Omraade, som især er interessant i denne Forbindelse, og det er Bankernes Likviditet og Anvendelsen af de Midler, der gaar ind i Bankerne som Følge af Varelagrenes Nedbringelse. Jeg skal nævne nogle enkelte Tal, som er karakteristiske, til Sammenligning. I 1914—1918 var der en Stigning i de samlede Indlaansmidler paa 2 696 Millioner. Den tilsvarende Stigning for en ganske vist noget mindre Periode, 1939—1943, var 1 729 Millioner. Men det, der er karakteristisk, er den anden Side af Regnskabet, nemlig de Aktiver, der er erhvervet som Modposter til Passiverne. I 1914—1918 var der en Stigning i Kassebeholdning og indenlandske Korrespondenter paa 216 Millioner, medens der i 1939—43 har været en Stigning i Kassebeholdning og Tilgodehavender hos indenlandske Banker paa 1 454,9 Millioner. Det vil altsaa sige, at der er en helt anden Stigning i Likviditeten end under den forrige Krig. Obligationsbeholdningerne viser en Fremgang i 1914—18 paa smaa 160 Mill. Kr., medens de i den anden Periode viser en Fremgang paa 581 Millioner.

Og saa er der endelig de samlede Udlaanskonti, hvor der i Perioden 1914—18 var en Stigning paa 1 943 Mill. Kr. eller omtrent 2 Milliarder, medens der i den sidste Periode er en Tilbagegang i de samlede Udlaan paa 241,9 Mill. Kr.

Disse Tal er i mange Henseender talende. De viser nemlig, at medens man under den forrige Krig, efterhaanden som Indlaansmidlerne steg, lod disse Midler gaa ud i forskellige Erhvervsvirksomheder som Laan eller forskelligartede Pengeanbringelser, saa er de denne Gang dæmmet op som Kassebeholdning eller som Tilgodehavende — for de fleste Vedkommende antagelig i Nationalbanken, men i alle Tilfælde i Pengeinstitutter. Der er altsaa den Forskel, at medens man i forrige Omgang lod Pengene flyde, først jævnt og roligt, senere med stadig stigende Fart, saa har man denne Gang dæmmet et meget stort Beløb af Midler op. Det giver i mange Henseender forskellige Vilkaar. Der er ingen Tvivl om, at denne Opdæmning har bidraget til at lette Bestræbelserne for at holde Priserne i Ro, saaledes at det, uanset at Faren for at Misforholdet mellem kontante Penge og Varer skulde give betydeligt større Prisstigning end sidst, har vist sig muligt at komme igennem med endda lidt mindre Prisstigning end under sidste Krig.

Til Gengæld maa vi ogsaa forstaa, at denne stærke Opdæmning af Midler giver en betydelig større Fare, hvis det skulde ske, at Taget glipper. Saa længe vi kan holde Opdæmningen, og saa længe vi kan faa et fortsat fastere Tag i Priserne, er der Grund til at regne med, at vi kan hindre de uhyggelige Virkninger af en tøjlesløs Inflation. Men hvis vi mister Taget, hvis alle de Midler, der staar enten som Kassebeholdning eller som Tilgodehavender, der er let realisable, sendes ud i en eller anden Form for Finansiering paa et Grundlag, hvor der ikke er Mulighed for Opbygning af virkelige Aktiver, har vi Ulykken, og saa er der ingen Tvivl om, at saa vil hele Befolkningen, men selvfølgelig først og fremmest de haardest ramte eller de daarligst stillede, faa de største Ulykker at føle.

Der har altsaa hidtil været Mulighed for at forhindre Hovedparten af de frigjorte Midler i at søge ud paa Varemarkedet eller Finansieringsmarkedet. Men vi maa jo ikke se bort fra, at denne Politik ikke er ført igennem, saa langt som Tilfældet har været det, uden at der er bragt store Ofre, og jeg tror, jeg har Lov til at sige, at det ikke mindst er de økonomisk daarligt stillede, der har bragt disse Ofre. Ingen har